

Anonimizēta versija

Tulkojums

C-715/23 – 1

Lieta C-715/23

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2023. gada 23. novembris

Iesniedzējtiesa:

Državna revizijska komisija za revizijo postopkov oddaje javnih naročil (Valsts komisija piešķirto publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību pārskatīšanai, Slovēnija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2023. gada 23. novembris

Prasītāja:

Farmacija, d.o.o.

Atbildētāja:

Občina Benedikt

[..]

LŪGUMS SNIEGT PREJUDICIĀLU NOLĒMUMU

Pamatlietas puses

- 1 Prasītāja: *Farmacija*, [..], *Lubiana – Polje* [apdzīvotā vietā Ljubljana Poljē] (turpmāk tekstā – “prasītāja”) atsaucas uz tiesisko aizsardzību pret *Občina Benedikt* (Benediktes pašvaldība, Slovēnija), [..], *Benedikt* [Benediktē], (turpmāk tekstā – “Benediktes pašvaldība”) saistībā ar farmaceitiskās darbības veikšanu Benediktes pašvaldībā. Tā kā apstrīdētā Benediktes pašvaldības rīcība tostarp ietelmē arī subjekta *MN*, [..], *Maribor* [Mariborā] – kas minētajā pašvaldībā veic farmaceitisko darbību – pozīciju, arī šis subjekts ir jāuzskata par pusi pamatlietā.

Iestāde, kas iesniedz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu

- 2 Slovēnijas Republikā *Državna revizijska komisija za revizijo postopkov oddaje javnih naročil* (Valsts komisija piešķirto publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību pārskatīšanai, Slovēnija ¹, turpmāk tekstā – “*Državna revizijska komisija*”) kā iestāde, kas iesniedz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, saskaņā ar *Zakon o pravnem varstvu v postopkih javnega naročanja* (Likums par tiesisko aizsardzību publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrās, turpmāk tekstā – “*ZPVPJN*”) ², ir īpaša, neatkarīga un patstāvīga valsts iestāde, kas lemj par publisko iepirkumu piešķiršanas likumību visos līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras posmos (*ZPVPJN* 60. panta 1. punkts).
- 3 Slovēnijas Republikā tiesiskā aizsardzība pret pārkāpumiem publisko iepirkumu līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā un pret pārkāpumiem koncesijas līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā, kuru regulē *Zakon o nekaterih koncesijskih pogodbah* (Likums par dažiem koncesijas līgumiem; turpmāk tekstā – “*ZNKP*”) ³, ir nodrošināta:
- procesā pirms pārskatīšanas, kas notiek līgumslēdzējā iestādē,
  - pārskatīšanas procesā, kas notiek *Državna revizijska komisija*, un
  - tiesvedības procesā, kas pirmajā instancē notiek *Okrožno sodišče* (apgabaltiesa, Slovēnija), kurai ar likumu par tiesu varu ir piešķirta ekskluzīva jurisdikcija.
- Tiesību aizsardzība tiesā *Okrožno sodišče* (apgabaltiesā) aprobežojas ar vērtējumu par atbildību par nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu un konstatējumiem par prasībām atzīt līgumu spēkā neesamību.
- 4 Ja procesā pirms pārskatīšanas līgumslēdzēja iestāde noraida iesniegumu par pārskatīšanu procesuālu iemeslu dēļ, prasītājs var iesniegt apelāciju. Šādā gadījumā *Državna revizijska komisija* apelācijas procesā izvērtē līgumslēdzējas iestādes rīcības tiesiskumu saistībā ar iesnieguma par pārskatīšanu noraidījumu.
- 5 Eiropas Savienības Tiesa jau ir atzinusi *Državna revizijska komisija* kā “valsts tiesas” statusu LESD 267. panta izpratnē spriedumos, 2017. gada 8. jūnijs, *Medisanus* (C-296/15, EU:C:2017:431), 2020. gada 10. septembris, *Tax-Fin-Lex* (C-367/19, EU:C:2020:685), un 2022. gada 10. novembris, *Sharengo* (C-486/21, EU:C:2022:868).

¹ [..]

² [..]

³ [..]

- 6 Apstākļi, kuri pamato secinājumu, ka *Državna revīzijas komisija* ir atzīts “valsts tiesas” statuss LESD 267. panta izpratnē, nav mainījušies pēc minētajiem Eiropas Savienības Tiesas spriedumiem ⁴.

Pamatlietas priekšmets

- 7 2022. gada 11. martā Benediktes pašvaldība, (iepriekš) nepublicējot paziņojumu par koncesiju, izsniedza MN atļauju aptiekas filiāles darbībai Benediktē uz nenoteiktu laiku.
- 8 Prasītāja Benediktes pašvaldībā iesniedza iesniegumu par pārskatīšanu, apgalvojot, ka, piešķirot minēto atļauju, šī pašvaldība izsniedza koncesiju farmaceitiskās darbības veikšanai, neveicot atbilstošo procedūru, proti, pārkāpjot Direktīvu 2014/23.
- 9 Benediktes pašvaldība noraidīja iesniegumu par pārskatīšanu, neizskatot to pēc būtības un uzskatot, ka prasītāja nevar atsaukties uz tiesisko aizsardzību procesā pirms pārskatīšanas un pārskatīšanas procesā. Šajā ziņā Benediktes pašvaldība uzskata, ka atļaujas izsniegšana aptiekas filiāles darbībai būtībā nav uzskatāma par pakalpojumu koncesijas piešķiršanu, kurai esot piemērojams *ZNKP* ⁵.
- 10 Par šo Benediktes pašvaldības lēmumu prasītāja iesniedza apelāciju, kuru Benediktes pašvaldība nodeva *Državna revīzijas komisija*. Prasītāja atkārtoti uzsver, ka, izsniedzot atļauju, Benediktes pašvaldība piešķir pakalpojumu koncesiju, neveicot atbilstošo procedūru, un būtībā apgalvo, ka koncesija farmaceitiskās darbības veikšanai ietilpst *ZNKP* piemērošanas jomā un Direktīvas 2014/23 piemērošanas jomā.
- 11 *Državna revīzijas komisija* lēmums šajā procesā ir atkarīgs no jautājuma, vai koncesijas izsniegšana farmaceitiskās darbības veikšanai ietilpst Direktīvas 2014/23 piemērošanas jomā.
- 12 *Državna revīzijas komisija* skatījumā, izsniedzot atļauju aptiekas filiāles darbībai, Benediktes pašvaldība piešķir koncesiju farmaceitiskās darbības veikšanai. Proti, farmaceitiskā darbība var tikt veikta arī aptiekas filiālē. Lai gan valsts tiesiskajā regulējumā aptiekas filiāles darbībai ir paredzēta atļaujas izsniegšana, tā nav uzskatāma par atļauju Direktīvas 2014/23 14. apsvēruma izpratnē, proti, par atļauju, ar ko dalībvalsts vai tās publiskā iestāde paredz nosacījumus ekonomiskās darbības veikšanai un ko piešķir pēc ekonomikas dalībnieka, kas atbilst noteiktām

⁴ [..]

⁵ Ar *ZNKP* Slovēnijas tiesību sistēmā ir transponēta Direktīva 2014/23.

iepriekš paredzētām prasībām, lūguma (nevis pēc līgumslēdzējas iestādes ierosmes)⁶.

- 13 Benediktes pašvaldība atbilst līgumslēdzējas iestādes kritērijiem Direktīvas 2014/23 6. panta izpratnē. Tā kā atļauja veikt farmaceitisko darbību Benediktes apgabalā ir izsniegta uz nenoteiktu laiku, farmaceitiskā pakalpojuma paredzamā vērtība, pēc *Državna revizijska komisija* uzskatiem, pārsniedz Direktīvas 2014/23 8. pantā noteikto robežvērtību⁷.
- 14 Tomēr *Državna revizijska komisija* ir šaubas par to, vai ar farmaceitisko darbību saistītie pakalpojumi pēc savas būtības ir uzskatāmi par pakalpojumiem, kuri ietilpst Direktīvas 2014/23 piemērošanas jomā.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 15 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/23/ES (2014. gada 26. februāris) par koncesijas līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu.

Saskaņā ar Direktīvas 2014/23 1. pantu:

Šajā direktīvā paredzēti noteikumi par līgumslēdzēju iestāžu un līgumslēdzēju rīkoto iepirkumu procedūrām, ko tās veic ar koncesijām, kuru paredzamā vērtība nav mazāka par robežvērtību, kas noteikta 8. pantā.

Saskaņā ar Direktīvas 2014/23 4. pantu:

1. Šī direktīva neietekmē dalībvalstu brīvību saskaņā ar Savienības tiesību aktiem noteikt to, ko tās uzskata par pakalpojumiem ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi, kā šie pakalpojumi būtu jāorganizē un jāfinansē atbilstīgi noteikumiem par valsts atbalstu un kādi īpaši pienākumi uz tiem būtu jāattiecinā. Tāpat šī direktīva neietekmē to, kā dalībvalstis organizē savas sociālā nodrošinājuma sistēmas.
2. Ar ekonomiku nesaistīti vispārējas nozīmes pakalpojumi ir ārpus šīs direktīvas darbības jomas.

Direktīvas 2014/23 19. pants ir formulēts šādi:

⁶ Aptieku operatoru skaits noteiktā teritorijā ir ierobežots, jo pašvaldība var izveidot jaunu aptieku (filiāli) tikai tad, ja ir izpildīti juridiskie nosacījumi tās atvēršanai (iedzīvotāju skaits lietotāju zonā, attālums starp esošo aptieku un jauno aptiekas filiāli).

⁷ *Državna revizijska komisija* nav datu par paredzamo vērtību, jo Benediktes pašvaldība uzskata, ka konkrētajam gadījumam nav piemērojams *ZNKP* vai Direktīva 2014/23 un ka tādējādi nav pienākuma aprēķināt paredzamo vērtību.

Uz koncesijām sociāliem un citiem īpašiem pakalpojumiem, kas uzskaitīti IV pielikumā un ietilpst šīs direktīvas darbības jomā, attiecinā tikai tos pienākumus, kas izriet no 31. panta 3. punkta un 32., 46. un 47. panta.

Valsts tiesības

- 16 *Zakon o nekaterih koncesijskih dejavnostih* (Likums par dažiem koncesijas [līgumiem]; turpmāk tekstā – “ZNKP”).

ZNKP 2. pantā ir paredzēts:

Šajā likumā:

18. “ar ekonomiku nesaistīti vispārējas nozīmes pakalpojumi”: ar ekonomiku nesaistīti pakalpojumi, kas saskaņā ar likumu ir sniegti kā vispārējas nozīmes pakalpojumi un kas nav piedāvāti tirgū par samaksu, un tāpēc uz tiem attiecas īpašas sabiedrisko pakalpojumu saistības.

ZNKP 10. pants ir formulēts šādi:

Uz koncesijām, kuras regulē šis likums, kā arī speciālie likumi, attiecas šī likuma tiesību normas un speciālo likumu tiesību normas, ciktāl tās nav pretrunā šim likumam.

Saskaņā ar ZNKP 11. panta 1. punktu:

Šis likums neattiecas uz:

1. koncesijām ar ekonomiku nesaistītiem vispārējas nozīmes pakalpojumiem.

ZNKP 15. pants ir formulēts šādi:

Uz koncesijām sociāliem un citiem īpašiem pakalpojumiem, kas uzskaitīti Direktīvas 2014/23/ES IV pielikumā, attiecas šī likuma tiesību normas, kas regulē pienākumu iesniegt sagatavošanas aktus, pienākumu publicēt šī likuma 35. un 40. pantā minētos paziņojumus, kā arī tiesisko aizsardzību koncesionāra atlases procedūrās saskaņā ar šo likumu.

- 17 *Zakon o zdravstveni dejavnosti* (Veselības aprūpes likums, turpmāk tekstā – “ZZDej”)⁸.

Saskaņā ar ZZDej 1. pantu:

Veselības aprūpe tiek nodrošināta primārajā, sekundārajā un terciārajā līmenī.

⁸ [..]

Veselības aprūpe primārajā līmenī ietver pamata veselības aprūpi un farmaceitisko darbību.

Saskaņā ar ZZDej 3. pantu:

Veselības aprūpes sniedzēji ir valsts un ārvalstu fiziskas un juridiskas personas, kuras saņēmušas Veselības ministrijas atļauju nodrošināt veselības aprūpi.

Sabiedrības veselības pakalpojumi ietver veselības aprūpes pakalpojumus, kuru nepārtrauktu un regulāru sniegšanu sabiedrības interesēs nodrošina valsts un pašvaldības un kuri, pamatojoties uz solidaritātes principu un ievērojot veselības aprūpes un veselības apdrošināšanas noteikumus, tiek garantēti kā tiesības, kas izriet no obligātās veselības apdrošināšanas, un tiek pilnībā vai daļēji finansētas no valsts līdzekļiem, galvenokārt no obligātās veselības apdrošināšanas. Iepriekšējā teikumā minētos veselības aprūpes pakalpojumus kā ar ekonomiku nesaistītus vispārējas nozīmes pakalpojumus sniedz veselības aprūpes sniedzēji bez peļņas gūšanas nolūka, tādā veidā, lai ieņēmumi, kas pārsniedz izdevumus, tiktu novirzīti veselības aprūpes nodrošināšanai un attīstībai⁹.

ZZDej 20. panta 1. punkts ir formulēts šādi:

Farmaceitiskā darbība tiek veikta saskaņā ar speciālu likumu. Šis likums attiecas uz jautājumiem, kas nav regulēti speciālajā likumā.

- 18 *Zakon o lekarniški dejavnosti* (Likums par farmaceitisko darbību, turpmāk tekstā –“ZLD-1”)¹⁰.

ZLD-1 1. pants ir formulēts šādi:

Šis likums regulē farmaceitiskās darbības veikšanas mērķi, saturu un nosacījumus, koncesiju izsniegšanas un izpildes organizāciju, nosacījumus un procedūras, farmācijas speciālistus un to profesionālās asociācijas, farmaceitisku darbību tiešsaistē, kā arī uzraudzību.

Saskaņā ar ZLD-1 2. pantu:

Farmaceitiskās darbības mērķis ir nodrošināt zāļu un citu produktu medicīnas terapiju atbalstam un veselības aizsardzībai efektīvu un kvalitatīvu piegādi, kā arī nodrošināt konsultācijas par to drošu, pareizu un efektīvu lietošanu pacientiem un veselības aprūpes speciālistiem.

⁹ *Ustavno sodišče Republike Slovenije* (Slovēnijas Republikas Konstitucionālā tiesa) atcēla ZZDej 3. panta 2. punkta otro teikumu daļā, kas regulē farmaceitiskās darbības koncesijas režīmā operatoru ieņēmumus, kuri pārsniedz izdevumus.

¹⁰ [..]

Papildus iepriekšējā punktā minētajam mērķim farmaceutiskā darbība nodrošina arī farmaceutisko aprūpi nolūkā uzturēt veselību un sasniegt no terapijas sagaidāmos klīniskos, humānos un ekonomiskos rezultātus.

ZLD-1 5. panta ir noteikts:

Farmaceutiskā darbība ir sabiedrības veselības aprūpes pakalpojums, kas nodrošina zāļu nepārtrauktu un regulāru piegādi sabiedrībai un veselības aprūpes speciālistiem, kā arī pacientu farmaceutisko aprūpi.

Farmaceutiskā darbība notiek primārajā, sekundārajā un terciārajā veselības aprūpes līmenī.

Farmaceutiskās prakses vietu tīklu šī likuma izpratnē primārajā līmenī nodrošina pašvaldība vai vairākas blakus esošās pašvaldības kopīgi, un sekundārajā un terciārajā līmenī – valsts.

Saskaņā ar *ZLD-1* 6. panta 1. punktu:

Farmaceutiskā darbība ietver:

- recepšu un bezrecepšu, cilvēkiem paredzēto un veterināro zāļu piegādi,
- īpašiem medicīniskiem nolūkiem paredzētas pārtikas piegādi,
- pacientu farmaceutisko aprūpi,
- farmaceitu konsultatīvo darbību,
- farmaceutisku iejaukšanos,
- telefarmācijas pakalpojumus,
- cilvēkiem paredzēto un veterināro farmaceutisko preparātu pagatavošanu,
- produktu pagatavošanu terapiju atbalstam un veselības uzturēšanai,
- cilvēkiem paredzēto un veterināro galēnisko preparātu ražošanu,
- radiofarmaceutisko darbību,
- izejvielu kvalitātes kontroli farmaceutisko un galēnisko preparātu pagatavošanā un ražošanā,
- galēnisko farmaceutisko preparātu kvalitātes kontroli,
- datu uzraudzību un ziņošanu par blakusparādībām vai iespējamām blakusparādībām,

- neizlietoto vai atlikušo zāļu savākšanu saskaņā ar tiesību aktiem, kas reglamentē zāļu atkritumu apsaimniekošanu,
- citas ar zāļu un citu produktu piegādi saistītās darbības, kas nodrošina to pareizu, racionālu un drošu lietošanu.

ZLD-1 7. panta ir noteikts:

Papildus iepriekšējā pantā minētajām darbībām aptiekas var veikt arī šādas darbības:

- citu produktu terapiju atbalstam un veselības uzturēšanai piegādi,
- galēnisko preparātu izstrādi,
- homeopātisko farmaceitisko preparātu pagatavošanu,
- veterināro produktu piegādi,
- biocīdu un ķīmisko produktu piegādi,
- mērījumu un pašdiagnotikas testu veikšanu,
- profilakses un veselības izglītības pasākumus,
- pedagoģiskas un izglītojošas darbības,
- zinātniski pētniecisko darbību,
- citas darbības un pakalpojumus veselības veicināšanas un aizsardzības jomā,
- zāļu un citu produktu piegādi uz pacientu mājokļiem, veselības aprūpes speciālistiem un citām fiziskām vai juridiskām personām,
- citus ar farmaceitisko darbību saistītos pakalpojumus.

Saskaņā ar *ZLD-1* 8. panta 1. punktu:

Farmaceitiskā darbība primārajā līmenī tiek veikta:

- aptiekā,
- aptiekas filiālē vai
- ārsta prakses vietā izveidotā aptiekā.

Saskaņā ar *ZLD-1* 15. panta 1. punktu:

Farmaceitiskās darbības veikšana tiek finansēta no valsts un privātiem līdzekļiem. Iepriekšējā teikumā minētie valsts līdzekļi jo īpaši ietver:

- maksājumus par pakalpojumiem, kas sniegti saistībā ar farmaceitisko darbību, pamatojoties uz līgumiem, kas noslēgti ar veselības apdrošināšanas struktūrām,
- maksājumus no budžeta apropriācijām,
- dibinātāja struktūras līdzekļus.

Saskaņā ar *ZLD-1* 27. panta 1. punktu:

Primāra līmeņa valsts aptiekas institūciju savā teritorijā izveido pašvaldība vai vairākas blakus esošās pašvaldības kopīgi, vispirms saņemot kompetentas profesionālās kolēģijas atzinumu un vienojoties ar ministriju.

Saskaņā ar *ZLD-1* 39. panta 1. punktu:

Farmaceitiskās darbības veikšanai primārajā līmenī koncesiju saskaņā ar šajā likumā noteiktiem nosacījumiem var izsniegt fiziskai personai, kas ir farmaceitiskās prakses īpašnieks, vai juridiskai personai, kurā farmaceitiskās prakses īpašniekam, kurš ir arī šīs juridiskās personas vadītājs vai vadības struktūra, pieder vairāk nekā 50 % no pamatkapitāla (turpmāk tekstā – “koncesionārs”).

Pamatlietā aplūkotās farmaceitiskās darbības apraksts

- 19 Slovēnijas Republikā farmaceitiskā darbība ir regulēta ar likumu, lai nodrošinātu, ka visus zāļu piegādes pakalpojumus lietotājiem sniedz šim nolūkam atbilstoši kvalificētas personas, un novērstu šo pakalpojumu lietotāju veselības apdraudējuma risku. Tāpēc farmaceitiskās darbības veikšanas pamatmērķis ir nevis peļņas gūšana, bet drīzāk individuālā līmenī peļņas gūšanas mērķa sasniegšana ir pakārtota tiesību uz veselības aprūpi īstenošanai un sociālās kopienas līmenī – sabiedrības vajadzību apmierināšanai sabiedrības veselības interesēs. Iepriekš minētais ir spēkā neatkarīgi no tā, kurš subjekts veic farmaceitisko darbību.
- 20 Slovēnijas Republikā farmaceitiskā darbība ietilpst veselības aprūpes pakalpojumā un tiek veikta kā sabiedrības veselības pakalpojums, ar kuru tiek nodrošināta zāļu nepārtraukta un regulāra piegāde sabiedrībai un veselības aprūpes speciālistiem, kā arī pacientu farmaceitiskā aprūpe. Tās mērķis ir nodrošināt zāļu un citu produktu medicīnas terapiju atbalstam un veselības aizsardzībai efektīvu un kvalitatīvu piegādi, kā arī nodrošināt konsultācijas pacientiem un veselības aprūpes speciālistiem par to drošu, pareizu un efektīvu lietošanu. Farmaceutiskās darbības svarīgākais elements ir recepšu un bezrecepšu, cilvēkiem paredzēto un veterināro zāļu piegāde (zāļu mazumtirdzniecība) un īpašiem medicīniskiem nolūkiem paredzētas pārtikas piegāde, kur zāļu piegāde nozīmē zāļu nodošanu lietotājam, kā arī atbilstošo lietošanas instrukciju un konsultāciju sniegšanu pareizas un drošas lietošanas nolūkos. Cilvēkiem paredzēto zāļu mazumtirdzniecība, ko papildina atbilstoša profesionāla palīdzība konsultāciju

veidā, tiek veikta tikai aptiekās un specializētajos veikalos, bet pēdējos minētajos ļoti ierobežotā apjomā¹¹.

- 21 Farmaceitiskās prakses vietu tīklu primārajā līmenī pārvalda pašvaldības, kas ir autonomas vietējās struktūras. Pašvaldības īsteno kompetenci veidot farmaceitiskās prakses vietu tīklu, izveidojot (kopīgi izveidojot) valsts aptiekas institūciju vai izsniedzot fiziskai vai juridiskai personai koncesiju farmaceitiskās darbības veikšanai. Farmaceitiskā darbība tiek veikta aptiekā, aptiekas filiālē vai ārsta prakses vietā izveidotā aptiekā.
- 22 Tātad juridiskās personas (kas nav pašvaldības izveidotas) var veikt farmaceutisko darbību tikai un vienīgi tad, ja ir izsniegta koncesija. Šo pozīciju ieņem fiziskas vai juridiskas (kas nav pašvaldības izveidotas) personas tās pašvaldības teritorijā, kas izsniegusi koncesiju, vai blakus esošo pašvaldību teritorijā, ja tās ir kopīgi izsniegušas koncesiju. Tātad fiziskām vai juridiskām (kas nav pašvaldības izveidotas) personām ir dota iespēja veikt farmaceutisko darbību vienīgi ar koncesijas izsniegšanu.
- 23 Farmaceutiskā darbība tiek finansēta no valsts un privātiem līdzekļiem. No valsts līdzekļiem, proti, caur obligātu veselības apdrošināšanu, ir finansēta recepšu zāļu piegāde, proti, gan recepšu zāles pašas par sevi¹², gan ar attiecīgo piegādi saistītais farmaceutiskais pakalpojums, kā arī atbilstošu lietošanas instrukciju un konsultāciju sniegšana šo zāļu pareizas un drošas lietošanas nolūkos. Farmaceutiskā pakalpojuma cena par recepšu zāļu piegādi (kas tiek vērtēta punktos) ir vienāda visām recepšu zālēm un visiem farmaceutiskā pakalpojuma sniedzējiem. Arī dežūras un pastāvīga pieejamība tiek finansētas no valsts līdzekļiem.
- 24 Bezrecepšu zāles tiek pilnībā apmaksātas no privātiem vai lietotāju finanšu līdzekļiem; šādā kontekstā dažām bezrecepšu zālēm ir noteikta maksimālā cena, savukārt pārējo zāļu cena tiek noteikta pēc brīvā tirgus noteikumiem.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 25 *Državna revizijska komisija* jautā, vai tāda farmaceutiskā darbība kā pamatlietā, kuras svarīgākais elements ir recepšu un bezrecepšu, cilvēkiem paredzēto zāļu

¹¹ Proti, vienīgi saņemot iepriekšēju *Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke* (Slovēnijas Republikas Zāļu un medicīnisko ierīču aģentūra) atļauju un vienīgi attiecībā uz bezrecepšu zālēm un medicīniskām ierīcēm, kuras paredzētas vienīgi vieglāku simptomu mazināšanai un kuru lietošana var būt saistīta tikai ar zemu riska līmeni; šajā gadījumā minētā aģentūra var arī noteikt ierobežojumus attiecībā uz zāļu devām, iepakojuma izmēru un pārdoto vienību skaitu (*Zakon o zdravilih* [Farmācijas likuma] 126. pants).

¹² Recepšu zāles, kuru izmaksas sedz veselības apdrošināšana, ir klasificētas sarakstos (tā sauktajos pozitīvajos vai starpposma sarakstos). No iekļaušanas sarakstā ir atkarīga arī klasificēto zāļu cenas daļa, ko sedz obligātā veselības apdrošināšana. Atlikušo summu sedz papildu veselības apdrošināšana vai to maksā pats lietotājs, ja viņš nav noslēdzis papildu veselības apdrošināšanu brīvprātīgās veselības apdrošināšanas veidā.

piegāde lietotājiem, kā arī konsultāciju sniegšana zāļu pareizas un drošas lietošanas nolūkos, var būt uzskatāma par ar ekonomiku nesaistītu vispārējas nozīmes pakalpojumu, kas neietilpst Direktīvas 2014/23 piemērošanas jomā.

- 26 Direktīvā 2014/23 nav tieši definēti jēdzieni “ar ekonomiku nesaistīti vispārējas nozīmes pakalpojumi” un “vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumi”. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru no Savienības tiesību vienveidīgas piemērošanas un no vienlīdzības principa izriet, ka tādas Savienības tiesību normas teksts, kurā tās satura un tvēruma noskaidrošanai nav nevienas tiešas norādes uz dalībvalstu tiesībām, parasti visā Eiropas Savienībā ir jāinterpretē autonomi un vienveidīgi, ņemot vērā tiesību normas kontekstu un attiecīgā tiesiskā regulējuma mērķi.
- 27 No Direktīvas 2014/23 6. apsvēruma izriet, ka dalībvalstīm ir brīva izvēle nolemt organizēt pakalpojumu sniegšanu vai nu kā vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumus, vai kā ar ekonomiku nesaistītus vispārējas nozīmes pakalpojumus, vai kā abu šo pakalpojumu kombināciju. No Tiesas judikatūras¹³ izriet, ka Kopienų tiesības neietekmē dalībvalstu kompetenci organizēt to sociālā nodrošinājuma sistēmu un tostarp pieņemt noteikumus par tādu veselības aprūpes dienestu kā aptiekas organizēšanu, ņemot vērā, ka cilvēku veselība un dzīvība ir pirmās lietas un intereses, kuras aizsargā Līgums, un ka dalībvalstis pašas var izlemt, kādā līmenī tās vēlas nodrošināt sabiedrības veselības aizsardzību un kādā veidā šis līmenis ir sasniedzams.
- 28 Valsts likumdevējs ir tieši paredzējis, ka veselības aprūpe ir ar ekonomiku nesaistīts vispārējas nozīmes pakalpojums. Tā kā farmaceutiskā darbība ietilpst veselības aprūpē, likumdevējs tādējādi ir paredzējis, ka arī farmaceutiskā darbība ir ar ekonomiku nesaistīts vispārējas nozīmes pakalpojums.
- 29 Lai gan, *Državna revizijska komisija* skatījumā, farmaceutiskās darbības veikšana ir uzskatāma par sabiedrībai būtisku darbību, jo tās mērķis ir nodrošināt sabiedrības veselību un tās galvenais nolūks nav peļņas gūšana, no judikatūras tomēr izriet, ka pakalpojumi, kas parasti tiek sniegti par atlīdzību, ir uzskatāmi par saimnieciska rakstura darbību, ņemot vērā, ka atlīdzības galvenā pazīme ir tāda, ka tā ir saimnieciska rakstura pretizpildījums par attiecīgo pakalpojumu, taču tā nav obligāti jāmaksā tiem, kas izmanto attiecīgo pakalpojumu¹⁴.
- 30 Tāpēc *Državna revizijska komisija* šaubās, ka tāds farmaceutisks pakalpojums kā pamatlietā aplūkotais varētu būt kvalificējams kā ar ekonomiku nesaistīts vispārējas nozīmes pakalpojums, jo farmaceutisko pakalpojumu sniedzēji par šo pakalpojumu sniegšanu saņem atlīdzību no obligātās veselības apdrošināšanas sistēmas līdzekļiem un no lietotāju līdzekļiem. Saskaņā ar valsts tiesisko

¹³ Tiesas spriedumi, 2009. gada 19. maijs, Komisija/Itālija (C-531/06, EU:C:2009:315) un 2009. gada 19. maijs, *Apothekerkammer des Saarlandes* u.c. (C-171/07 un C-172/07, EU:C:2009:316).

¹⁴ Spriedums, 2022. gada 14. [jūlijs], *ASADE*, C-436/20, EU:C:2022:559.

regulējumu¹⁵ recepšu zāļu piegādes gadījumā farmaceitisko pakalpojumu sniedzēji saņem no obligātās veselības apdrošināšanas līdzekļiem pašu zāļu iegādes cenas kompensāciju, kā arī saņem iepriekš noteiktu summu par receptes apstrādi, zāļu piegādi un saistīto konsultāciju par zāļu lietošanu. Bezrecepšu zāļu piegādes gadījumā lietotāji maksā pilnu cenu.

- 31 Ja tādi ar farmaceitiskās darbības veikšanu saistītie pakalpojumi kā pamatlietā aplūkotie, kuru galvenais priekšmets ir recepšu un bezrecepšu, cilvēkiem paredzēto zāļu piegādes pakalpojumi, kā arī konsultācijas par zāļu pareizu un drošu lietošanu, nevar būt uzskatāmi par ar ekonomiku nesaistītajiem vispārējas nozīmes pakalpojumiem un ja tādējādi šādu pakalpojumu sniegšana ietilpst Direktīvas 2014/23 piemērošanas jomā, *Državna revizijska komisija* uzdod papildu jautājumu, vai šādu pakalpojumu sniegšana var būt uzskatāma par minētās direktīvas IV pielikumā uzskaitīto sociālo vai citu īpašo pakalpojumu sniegšanu.
- 32 Minētie pakalpojumi varētu būt ietverti CPV kodā 85149000 (Farmaceitiskie pakalpojumi), taču no Regulas Nr. 2195/2002 par kopēju publiskā iepirkuma vārdnīcu (CPV) nav iespējams secināt, kādi pakalpojumi iekļaujas šajā CPV kodā. Tāpat CPV kodu skaidrojošās piezīmes¹⁶, kas nav uzskatāmas par formālu tiesību avotu, neļauj noteikt, kādi pakalpojumi ietilpst CPV kodā 85149000 (Farmaceitiskie pakalpojumi).

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu secinājumi un saturs

- 33 Tā kā *Državna revizijska komisija* lēmuma pieņemšanai ir nepieciešams nolēmums par Eiropas Savienības tiesību interpretāciju, *Državna revizijska komisija* saskaņā ar LESD 267. panta trešo daļu uzdod Tiesai divus prejudiciālus jautājumus, precizējot, ka atbilde uz otro jautājumu ir nepieciešama vienīgi tad, ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzoša:
- 1) **Vai ar farmaceitiskās darbības veikšanu saistītais pakalpojums, kura galvenais priekšmets ir recepšu un bezrecepšu, cilvēkiem paredzētu zāļu piegāde lietotājiem, kā arī konsultācijas lietotājiem par šo zāļu pareizu un drošu lietošanu, var būt kvalificējams par “ar ekonomiku nesaistītu vispārējas nozīmes pakalpojumu” Direktīvas 2014/23 4. panta 2. punkta izpratnē?**
  - 2) **Vai ar farmaceitiskās darbības veikšanu saistītais pakalpojums, kura galvenais priekšmets ir recepšu un bezrecepšu, cilvēkiem paredzētu zāļu piegāde lietotājiem, kā arī konsultācijas lietotājiem par šo zāļu pareizu un drošu lietošanu, var būt kvalificējams par sociāliem un citiem īpašiem pakalpojumiem Direktīvas 2014/23 19. panta izpratnē?**

¹⁵ *Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju* (Veselības aprūpes un veselības apdrošināšanas likums) 23. un 63. pants.

¹⁶ [..]

[..]

DARBBA VERSIJA